

Jaarverslag Vlaamse Unesco Commissie 2018

Samenvatting

De Vlaamse Regering heeft in 2003 de Vlaamse Unesco Commissie opgericht met als opdracht de doelstellingen van Unesco zo breed mogelijk ingang te doen vinden in Vlaanderen, met aandacht voor een sterke betrokkenheid in Unesco-programma's. De Commissie heeft daarenboven een voorlichtings- en adviestaak.

Het jaar 2018 kenmerkt zich door een aantal markante activiteiten: verdere groei van het ASP-netwerk met inmiddels dertig Unesco-scholen in Vlaanderen en Brussel; twee nieuwe universitaire Unesco-leerstoelen; de eerste contactdag met alle Belgische betrokkenen bij Unesco's Global Geoparks; vredesinitiatieven in het kader van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog; en de viering van 20 jaar Vlaamse begijnhoven als Unesco Werelderfgoed. Daarnaast zijn gerichte inspanningen geleverd op het vlak van communicatie en adviesverlening.

1. Achtergrond

Unesco is opgericht in 1945 in een wereld die pas een van de meest verwoestende conflicten uit de geschiedenis achter de rug had. De organisatie ontstond dan ook uit de gedachte dat: “Omdat oorlogen beginnen in de hoofden van mensen, we in de hoofden van mensen vrede moeten opbouwen”. Deze centrale zin uit haar oprichtingsakte bundelt haar ganse opdracht: vrede opbouwen en bestendigen door samenwerking op de gebieden van onderwijs, wetenschap, cultuur en communicatie. Deze opdracht is na meer dan zeventig jaar nog steeds brandend actueel.

Unesco is de enige organisatie binnen de Verenigde Naties die werkt met een systeem van ‘nationale commissies’ die de intellectuele en professionele kringen alsook de belangrijkste culturele, wetenschappelijke en educatieve instellingen en organisaties nadrukkelijk in hun werkzaamheden betrekken.

De nationale Unesco commissies vormen de aanspreekpunten die Unesco als organisatie kunnen helpen bij de oriëntering en de ontwikkeling van haar programma's. De commissie in een lidstaat ondersteunt naast Unesco zelf ook haar eigen regering(en) met adviesverlening over alle Unesco-materies op de vier hoofddomeinen: onderwijs, wetenschap, cultuur en erfgoed, media en communicatie. Ten slotte kan de commissie zelf initiatieven nemen om de doelstellingen van Unesco in eigen land of deelstaat te helpen realiseren.

In België zijn er omwille van onze staatsstructuur twee Unesco commissies: de Vlaamse Unesco Commissie (VUC), opgericht in 2003, en de Commission belge francophone et germanophone pour l'UNESCO (CBFGU), opgericht in 2006. Elk van die commissies heeft een eigen programma en beide commissies stemmen met elkaar af. De VUC moet jaarlijks een verslag voorleggen aan de Vlaamse Regering.

2. Organisatie

2.1. Samenstelling

De VUC bestaat uit twalf stemgerechtigde leden aangesteld door de Vlaamse Regering, onder wie vijf ambtelijke en zeven niet-ambtelijke leden:

- 1) Prof. dr. Marc Vervenne (voorzitter – KU Leuven)
- 2) Dhr. Stefaan De Ruyck (vicevoorzitter – Conservatorium Antwerpen)
- 3) Dr. Hendrik Defoort (Universiteit Gent)
- 4) Prof. dr. Annick Schramme (Universiteit Antwerpen)
- 5) Mevr. Jorijn Neyrinck (Werkplaats Immaterieel Erfgoed)
- 6) Mevr. Sanghmitra Bhutani (Minderhedenforum)
- 7) Dhr. Ruben Plees (kabinet van de Minister van Onderwijs)
- 8) Mevr. Ruth Lamotte (Departement Onderwijs & Vorming)
- 9) Mevr. Caroline Uyttendaele (Departement Cultuur, Jeugd & Media)
- 10) Dhr. Gert Verreet (Departement Economie, Wetenschap & Innovatie)
- 11) Dhr. Piet Geleyns (Agentschap Onroerend Erfgoed)
- 12) Dhr. Gaëtan Poelman (Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media)
 - Hij wordt vanaf 1 januari 2019 vervangen door Mevr. Liesbet Servranckx (Departement Cultuur, Jeugd & Media) – volgens een beslissing van de Vlaamse Regering op 12 oktober 2018 (VR2018/1210/DOC.1136)

Het oprichtingsbesluit van de VUC voorziet eveneens in drie raadgevende leden:

- 1) de algemeen secretaris van de VUC
 - Mevr. Eva Haevers (tot mei 2018)
 - Dhr. Lukas Van Damme (vanaf mei 2018)
- 2) vertegenwoordiger Departement Buitenlandse Zaken
 - Dhr. Bert Hatse (tot september 2018)
 - Dhr. Freddy Evens (vanaf september 2018)
- 3) vertegenwoordiger van de Vlaamse minister bevoegd voor het buitenlands beleid
 - Mevr. May Persoons

Om haar werk te versterken, doet de VUC ook een beroep op adviserende leden die deelnemen aan de vergaderingen omwille van hun expertise (zonder stemrecht):

- 1) Dhr. Jean-Pierre Dehouck / Dhr. Marino Bultinck (Unesco Platform Vlaanderen)
- 2) Dhr. Stijn Dhert (ASPnet coördinator)
- 3) Dhr. Robert Missotten (voormalig Unesco ambtenaar)
- 4) Dhr. Rembert Jonckheere (VUC jongerenvertegenwoordiger)
- 5) Mevr. Kaat Lambrechts (VUC jongerenvertegenwoordiger)

Het Dagelijks Bestuur van de VUC bestaat uit de voorzitter, de vicevoorzitter en de algemeen secretaris. Het secretariaat van de VUC vormt een onderdeel van het Vlaams Departement Buitenlandse Zaken. Tijdens het voorjaar kon de VUC rekenen op de ondersteuning van Dhr. Jan Delrue (Universiteit Gent) als stagiair.

In mei heeft een ad hoc selectiecomité van de VUC Kaat Lambrechts en Rembert Jonckheere samen voorgedragen als jongerenvertegenwoordigers van de VUC voor de periode 2018-2020. Zij nemen deel aan de commissievergaderingen en activiteiten, en vertegenwoordigen de VUC op specifieke evenementen die op jongeren zijn gericht. Zij verzorgen ook de contacten met de Vlaamse Jeugdraad en nemen deel aan het jongerenforum tijdens de Algemene Conferentie van Unesco in het najaar van 2019.

2.2. Vergaderingen

In 2018 zijn drie formele plenaire commissievergaderingen georganiseerd:

- 1) 30 maart – Ferrarisgebouw, Brussel
 - Aanwezig: Marc Vervenne, Stefaan De Ruyck, Stijn Dhert, Piet Geleyns, Bert Hatse, Ruth Lamotte, Robert Missotten, Ruben Plees, Gaëtan Poelman, Annick Schramme, Gert Verreet en Jan Delrue (stagiair)
- 2) 31 mei – Arenberggebouw, Brussel
 - Aanwezig: Marc Vervenne, Stefaan De Ruyck, Lukas Van Damme, Sanghmitra Bhutani, Marino Bultinck, Piet Geleyns, Bert Hatse, Ruth Lamotte, Robert Missotten, May Persoons, Gaëtan Poelman, Caroline Uyttendaele en Jan Delrue (stagiair)
- 3) 18 oktober – Teirlinckgebouw, Brussel
 - Aanwezig: : Marc Vervenne, Stefaan De Ruyck, Lukas Van Damme, Marino Bultinck, Hendrik Defoort, Piet Geleyns, Rembert Jonckheere, Kaat Lambrechts, Ruth Lamotte, Robert Missotten, Jorijn Neyrinck, Ruben Plees, Annick Schramme, Gert Verreet en Jan Delrue (stagiair)

Daarnaast kwam er ook een werkgroep 'politieke communicatie' bijeen om te bekijken op welke manier de VUC gericht en effectiever kan communiceren over relevante Unesco-onderwerpen in de pers en naar het grote publiek, door middel van opiniestukken, lezingen of duidingsprogramma's naar aanleiding van actuele gebeurtenissen of activiteiten.

2.3. Herziening huishoudelijk reglement

Op 15 juni is in een Nota aan de Vlaamse Regering (VR2018/1506/DOC.0625) een herziening van het Huishoudelijk Reglement van de VUC voorgelegd, vermits het oprichtingsbesluit stelt dat de regering dat reglement moet goedkeuren.

Door de herziening zijn onder meer de volgende zaken aangepast:

- Herschikking en wijziging van de volgorde van de verschillende hoofdstukken en artikels
- Aanpassingen van terminologie om dubbelzinnigheden uit de tekst te halen.
- Aanpassing van het adres na de verhuis van het Departement Buitenlandse Zaken.
- Verduidelijkingen inzake ondertekenen van documenten, en bevoegdheden en functies van de leden, het dagelijks bestuur en de algemeen secretaris.
- Toevoegingen over het gebruik van volmachten bij stemmingen, over schriftelijke (elektronische) procedures, en over definities van werkgroepen en deskundigen.
- Toevoeging van nieuwe hoofdstukken over bijzondere procedures (over toekennen patronaat, samenwerking met derden en Unesco prijzen), over financiën en over de bekendmaking van adviezen, aanbevelingen en mededelingen.

2.4. Budget

De VUC beschikt over een budget van € 55.000 vanuit de begroting van het Vlaams Departement Buitenlandse Zaken; dat budget is besteed voor een totaalbedrag van € 54.464,18.

De voornaamste uitgaven betroffen de organisatie van de 'Model Unesco' voor meer dan 100 scholieren gedurende drie dagen, de steun aan initiatieven voor de viering van 20 jaar erkenning van de Vlaamse begijnhoven als Werelderfgoed, de steun aan evenementen bij de herdenking van 100 jaar 'Grote Oorlog', en het beheer van de website.

Op het budget van 2018 zijn wel een aantal kosten opgenomen die in 2017 waren gemaakt, maar slechts later zijn uitbetaald (o.a. project My Voice My School, deel van de uitgaven voor UPV en voor de SDG-site).

Omschrijving	Budget	Uitgaven
Activiteiten van het ASPnet		
ASPnetwerk meetings	2 000,00 €	988,36 €
Publicatie & promotie & professionalisering	2 000,00 €	1 889,50 €
Model Unesco	8 500,00 €	7 902,07 €
Werking & organisatie ASPnet-coördinatiegroep	2 500,00 €	597,25 €
My Voice, My School project	0,00 €	5 959,18 €
Unesco-leerstoelen		
Nieuwe (kandidaat-) leerstoelhouders ondersteunen	3 000,00 €	0,00 €
Bezoek aan Unesco met Vlaamse leerstoelhouders	2 000,00 €	2 010,40 €
Culturele initiatieven		
20 jaar erkenning Vlaamse Begijnhoven als Unesco Werelderfgoed	8 000,00 €	6 689,61 €
Bladwijzer met Unesco erfgoed-termen	1 000,00 €	629,20 €
SDG-site voor de culturele sector	1 200,00 €	3 670,00 €
Vredeswake Langemark 3-4 november 2018	4 000,00 €	4 053,29 €
VUC Prijs Afrika Filmfestival 2018	1 200,00 €	1 078,28 €
Ondersteuning Wetenschappelijke Unesco-programma's		
Website Belgische comité Internationaal Hydrologisch Programma	0,00 €	1 482,25 €
Geopark Contactdag	700,00 €	2 104,20 €
Persvrijheid en vrije meningsuiting		
Difference Day ondersteuning	1 000,00 €	1 031,14 €
Externe Communicatie		
Verdere ontwikkeling en onderhoud website	3 500,00 €	1 113,20 €
Ondersteuning door UPV (website, communicatie, administratie)	5 000,00 €	7 680,00 €
Vergaderingen en zendingen		
Commissievergaderingen organiseren	1 700,00 €	212,00 €
Zendingen en werking dagelijks bestuur	4 000,00 €	1 843,05 €
Zendingen leden bij terbeschikkingstelling van hun expertise	2 500,00 €	866,38 €
Lidgelden (ICOMOS en ICOM)	200,00 €	0,00 €
Varia		
Varia	1 000,00 €	2 664,82 €
TOTAAL	55 000,00 €	54 464,18 €

De verschillende activiteiten waaraan de kosten verbonden zijn, worden in het volgende hoofdstuk meer in detail besproken.

3. Activiteiten

3.1. Onderwijs

3.1.1. ASPnet

Het ASPnet is in 2018 nog verder uitgegroeid tot 30 Unesco-scholen in Vlaanderen en Brussel en telt momenteel de volgende leden:

In het basisonderwijs:

1. GO! Basisschool Pee & Nel Leuven
2. GO! Basisschool Unescoschool Koekelberg
3. GO! Basisschool van het Atheneum Keerbergen
4. GO! Unescoschool Sterrenbos Hamme
5. Vrije Basisschool - Lucernacollege Brussel

In het secundair onderwijs:

6. Atheneum Brussel	18. GO! Technisch Atheneum Keerbergen
7. Atheneum GO! for Business Molenbeek	19. Lucernacollege Brussel
8. Atheneum Jan Fevijn Assebroek	20. MIRA Middenschool Hamme
9. Bernarduscollege Oudenaarde	21. Prizma Middenschool Ingelmunster
10. Campus Comenius Koekelberg	22. Prizma Middenschool Izegem
11. GO! Atheneum Keerbergen	23. Prizma Middenschool Lendeledede
12. GO! Atheneum Koekelberg	24. Prizma Campus IdP Izegem
13. GO! Atheneum Willebroek	25. Prizma Campus VTI Izegem
14. GO! Busleyden Atheneum, Caputsteen	26. Prizma Campus College Izegem
15. GO! Busleyden Atheneum, Pitzemburg	27. Rozenberg S.O. Mol
16. GO! Koninklijk Lyceum Antwerpen	28. VIVATO Kortrijk
17. GO! Middenschool Keerbergen	

In het hoger onderwijs (lerarenopleiding):

29. Hogeschool UCLL, Leuven
30. Arteveldhogeschool, Gent

Voor de organisatie van het netwerk is er een coördinatiegroep actief met vier scholen-vertegenwoordigers (Rembert Jonckheere, Dima Bou Mosleh, Bert Reyens en Jeroen Van der Auwera), twee VUC-leden (Ruth Lamotte en Sanghmitra Bhutani), de algemeen secretaris van de VUC en Stijn Dhert als coördinator. De coördinatiegroep kwam zes keer samen in 2018. Op 30 november is de groep ontvangen in Den Haag voor een eendaags werkbezoek aan de Nederlandse collega's.

Voor de deelnemende Unesco-scholen heeft de coördinatiegroep in 2018 vier netwerkactiviteiten georganiseerd, in samenwerking met de aangesloten scholen:

- 1) 16 maart – UCLL te Leuven
 - Het eerste event van het jaar is ook gericht op de leerlingen. Zij mogen kiezen rond welke Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling ze tijdens het volgende schooljaar 2018-2019 zullen werken. De keuze viel op Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling 11 over Duurzame Steden en Gemeenschappen.

- 2) 18 mei - Koninklijk Lyceum Antwerpen
 - Dit was de jaarlijkse 'open dag' waarbij de scholen hun werk rond Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling 5 over 'Gender Gelijkheid' tijdens het schooljaar 2017-2018 aan elkaar voorstelden én aan nieuwe geïnteresseerde scholen.
- 3) 4 oktober - La Biomista te Genk
 - Deze bijeenkomst voor coördinatoren uit elke school vond plaats in het atelier van de gerenommeerde kunstenaar Koen Van Mechelen. Zijn presentaties en werkplek boden boeiende inspiratie. Veel van de kunstprojecten, zoals de 'Cosmogolem', zijn immers gekenmerkt door een maatschappelijke betrokkenheid met tal van educatieve aspecten van wereldburgerschap, dialoog en wetenschappen.
- 4) 14 december - Atheneum Unesco Koekelberg
 - Dit was een meer klassieke bijeenkomst voor de schoolcoördinatoren met op de agenda bespreking van onder meer het Earth Charter, samenwerking met de Jeugdraad en wereldburgerschap.

Hét vlaggenschip van het ASPnet in 2018 was de organisatie van de 'Model Unesco' (MUNESCO) van 7 tot 9 november in Leuven, met een intense ondersteuning door en samenwerking met de lerarenopleiding van de UCLL. Een Model Unesco is een beproefd concept waarbij jongeren deelnemen aan een simulatie van een vergadering van Unesco. Het scherpt op een boeiende manier hun vaardigheden aan op het vlak van taalvaardigheid, opzoekwerk, samenwerken en onderhandelen, en ze doen kennis op over andere landen, Unesco en het gekozen internationale thema.

3.1.2.

Meer dan 100 scholieren namen deel aan de Leuvense 'Model Unesco' in 2018. Ze waren onderverdeeld in verschillende nationale delegaties: vanuit zeventien scholen: elf uit Vlaanderen, vijf uit Nederland en één uit Estland. Als thema koos men 'vrije toegang tot betrouwbare informatie', waarvoor het Unesco-orgaan '*Intergovernmental Council of the International Programme for the Development of Communication*' (IPDC) als setting voor deze editie van de Model Unesco fungeerde, met als voertaal het Engels. De openingssessie kon doorgaan in het Leuvense stadhuis met toespraken van onder meer burgemeester Louis Tobback en VUC-voorzitter Marc Vervenne. Tijdens de daaropvolgende twee dagen werkten de scholierendelegaties samen aan een gemeenschappelijke verklaring over het onderwerp.

<https://munescobe.wixsite.com/2018>

3.1.3. Leerstoelen

In 2018 zijn aanvragen ingediend voor twee nieuwe Unesco-leerstoelen aan Vlaamse universiteiten. De VUC heeft de aanvraagdossiers actief begeleid.

De eerste aanvraag betrof de leerstoel 'Borgen van de beiaardcultuur als immaterieel onroerend cultureel erfgoed' aan de KU Leuven, met leerstoelhouder Dr Luc Rombouts. Deze aanvraag is voorlopig niet aanvaard omdat het Unesco-evaluatiecomité in toepassing van nieuw beleid de focus op slechts één immaterieel erfgoed te eng acht. Een bredere focus en netwerking met reeds bestaande leerstoelen over immaterieel erfgoed is daarom wenselijk. Voorts ontbreekt momenteel de Noord-Zuid-Zuid dimensie en wenst Unesco ook meer aandacht voor onderzoek, onderwijs en academische uitwisseling. Er wordt nu bekeken hoe men het dossier kan bijstellen om wél aan de vereisten te voldoen.

De tweede aanvraag betrof de leerstoel 'Right to Education – Empowerment of Educational Rights' aan de Universiteit Antwerpen (Antwerp Management School) met leerstoelhouder Prof. Dr. Jan De Groof. Deze aanvraag is positief beoordeeld. Er moesten wel nog de formaliteiten vervuld worden voor het afsluiten van de leerstoel 'Right to Education' aan het Europa College in Brugge, dat geen prioriteit meer wenst te geven aan deze thematiek.

De leerstoel aan UNU-CRIS in Brugge over Regional Integration, Migration and the Free Movement of People was niet meer operationeel; de VUC heeft het Unesco Secretariaat op de hoogte gebracht van de stopzetting van deze leerstoel.

Bij de start van het academiejaar 2018-2019 vond aan de VUB op 28 september de inauguratie plaats van de nieuwe leerstoel over volwasseneducatie met Prof. Dr. Maurice De Greef als leerstoelhouder. Voorzitter Marc Vervenne en erector van de KU Leuven vertegenwoordigde de VUC en was er één van de sprekers, naast VUB-rector Caroline Pauwels, de voorzitter van de Nederlandse Unesco Commissie en uiteraard de leerstoelhouder zelf.

Op 17 december organiseerde de VUC voor de beschikbare Vlaamse (kandidaat-)leerstoelhouders (Marc Jacobs, Donald Gabriels, Jan De Groof, Koen Van Balen en Luc Rombouts) samen met de voorzitter en de algemeen secretaris een bezoek aan de hoofdzetel van Unesco in Parijs. Op het programma stonden contacten met het team dat verantwoordelijk is voor het UNITWIN/Unesco Chair programma, met de 'focal points' voor elke leerstoel, met de Algemene Afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij Unesco en met de Internationale Vereniging van Universiteiten.

3.1.4. Wedstrijd lespakket

Voor het academiejaar 2017-2018 organiseerde de VUC een wedstrijd voor studenten lerarenopleiding aan Vlaamse hogescholen met als opdracht een boeiend lespakket ontwikkelen over werelderfgoed. De winnaars kregen een reischeque als prijs (die nog op het budget van 2017 is betaald). Er waren uiteindelijk negen inzendingen waar in totaal 32 studenten bij betrokken waren. Voor de jurering is samengewerkt met de Nederlandse Unesco Commissie, waardoor er twee Vlaamse en twee Nederlandse juryleden de inzendingen beoordeelden. De twee winnende inzendingen gingen over 'Bruggen en rivieren' en over 'Begijnhof en Belfort in Lier'. Beide groepen kwamen van de Thomas More hogeschool campus in Mechelen.

<https://unesco.be/nl/artikel/wedstrijd-lespakket-over-werelderfgoed-gewonnen-door-thomas-more-studenten>

Gezien de positieve ervaring met de eerste wedstrijd, is voor het academiejaar 2018-2019 opnieuw een wedstrijd uitgeschreven voor studenten in een lerarenopleiding. Als thema is gekozen voor 'ecosysteemdiensten van oceanen'. Het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) werkt mee aan het initiatief om de nodige inhoudelijke ondersteuning te bieden en voor de jurering.

3.2. Cultuur en informatie

3.2.1. 20 jaar Vlaamse Begijnhoven als Werelderfgoed

In 1998 is een serie van 13 Vlaamse begijnhoven erkend door Unesco als Werelderfgoed. In 2018 is de twintigste verjaardag van die erkenning gevierd, wat bovendien ook mooi aansloot met het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. De VUC was betrokken bij twee initiatieven die begijnhoven in de kijker zetten.

Ten eerste was er de rondreizende tentoonstelling en het bijhorende boek 'Begijnhoven, eeuwenoud, eigentijds' van Alexander Kerkhof waarbij mooie prenten van de Vlaamse begijnhoven worden gecombineerd met getuigenissen van hedendaagse bewoners. Op die manier wordt zowel de geschiedenis als de huidige invulling van begijnhofcultuur in beeld gebracht. De Commissievoorzitter – zelf een begijnhofbewoner – verzorgde het voorwoord van het boek.

<http://www.eeuwenoudeigentijds.be>

Ten tweede organiseerde Erfgoed Noorderkempen het driedaagse congres 'Verleden, heden en toekomst van de begijnhoven' van 12 tot 14 december in Turnhout. Er werkt daarvoor samengewerkt met onder meer KU Leuven, FARO, Werkplaats Immaterieel Erfgoed, Stad Turnhout en de VUC. Er was bovendien ook een financiële bijdrage vanuit het Departement Cultuur, Jeugd en Media in het kader van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed.

Tijdens de eerste dag ging aandacht uit naar de geschiedenis, op de tweede dag kwam het beheer van de begijnhoven als onroerend erfgoed aan bod, en op de derde dag lag de focus op de huidige en toekomstige evoluties en het immaterieel erfgoed bij begijnhoven.

Commissieleden Piet Geleyns (onroerend erfgoed) en Jorijn Neyrinck (immaterieel erfgoed) waren actief betrokken bij het inhoudelijke programma. De VUC zorgde eveneens voor het aanleveren van een videoboodschap van Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz, steunde het congres financieel en leverde ook documentatie voor de deelnemers en geschenken voor de sprekers aan. De voorzitter van de VUC heeft de tweede dag van het congres geopend met een toespraak.

<https://begijnhofmuseum.turnhout.be/congres>

3.2.2. Unesco & erfgoedtermen

Het is een oud zeer dat de Unesco-terminologie vaak door elkaar wordt gehaspeld. Zo spreekt men in de pers doorgaans over 'werelderfgoed' bij gelijk welke Unesco-erkenning van erfgoed, terwijl dit enkel maar voor specifiek onroerend cultureel en natuurlijk erfgoed met een uitzonderlijke universele waarde opgaat – en dus niet voor immaterieel of documentair erfgoed.

Om meer duidelijkheid te verschaffen over alle Unesco conventies en terminologie bij erfgoed, financierde de VUC een bondige bladwijzer met alle basisinformatie. De inhoud is afgestemd met experts van het Agentschap Onroerend Erfgoed, het Departement Cultuur, Jeugd & Media, en ICOMOS België. Voor helder taalgebruik en het weren van teveel jargon is een copywriter onder de arm genomen. Unesco Platform Vlaanderen stond in voor de vormgeving, samen met een extern bedrijf. De bladwijzer (A4 recto verso) '*Unesco & Erfgoedtermen for dummies*' is het resultaat en wordt ter beschikking gesteld van alle geïnteresseerden en persmensen.

<https://unesco.be/nl/artikel/unesco--erfgoedtermen-for-dummies>

3.2.3. SDG-site voor de culturele sector

De filosofie bij de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) is dat deze niet louter tellen voor ontwikkelingslanden, maar voor elk land en dat elke sector kan bijdragen aan het behalen van de doelstellingen. Dit geldt bijgevolg ook voor de Vlaamse sociaal-culturele en kunstensector. Om de SDG's voor hen bevattelijk en concreet te maken, ondersteunde de VUC het initiatief om er een specifieke site over te maken bij Pulse – het netwerk binnen de cultuur-, jeugd- en mediasectoren – gericht op hun rol bij de transitie naar een meer duurzame samenleving. Daarvoor is samengewerkt met Kunstenpunt, FARO, Socius, Werkplaats voor Immaterieel Erfgoed en Taal voor Straks. Het resultaat is een blik op 17 getuigenissen over 17 praktijken voor elk van de 17 SDG's die andere personen en organisaties in de brede culturele sector kunnen inspireren. De informatie is bovendien gebundeld in een handige digitale brochure.

<https://www.pulsenetwerk.be/sdg-home>

3.2.4. Afrika Film Festival

Op het Afrika Film Festival in Leuven reikt de VUC elk jaar de AFF VUC Prijs uit aan een filmmaker voor de beste documentaire. In 2018 is de prijs gegaan naar Rui Sergio Afonso voor de film *'Do Outro Lado do Mundo'* waarin thema's als culturele diversiteit, grenzeloze liefde en het breken van vooroordelen aan bod komen. De jury kende bovendien een speciale vermelding toe aan regisseur Iara Lee voor *'Burkinabè Rising'* over de revolutionaire beweging die zich in 2014 in Burkina Faso ontplooipte, met daarin de rol van kunst en kunstenaars. De jurering vond plaats op 21 april met de voorzitter van de VUC, waarna de prijsuitreiking volgde op 4 mei.

<https://afrikafilmfestival.be/awards/price-best-documentary>

3.2.5. Vredesinitiatieven

De VUC heeft in 2017 financieel bijgedragen aan de Vredesbeiaard van de Abdij van Park (Heverlee, Leuven) met het peterschap van één klok. De klokken van die Vredesbeiaard zijn reconstructies van de klokken die in augustus 1914 vernield zijn tijdens de 'Brand van Leuven'. De realisatie van de Vredesbeiaard in de 'martelaarsstad' Leuven richt zich op de herdenking van de Grote Oorlog en de naoorlogse verzoening en vrede, waaraan de VUC ook wil bijdragen. Treffend is dat de vroegere vijanden Leuven en de Duitse stad Neuss dit initiatief samen hebben genomen. In 1914 was een regiment uit Neuss verantwoordelijk voor de slachting in Leuven. Als financier van een klok was de VUC ook vertegenwoordigd bij de officiële inhuldiging en zegening van de klokken op 10 september 2018. Op 29 maart was er al een bezoek aan het museum Klok & Peel en klokkengieterij Eijenbouts, waar de klokken voor de Vredesbeiaard zijn gegoten.

De herdenking van de Eerste Wereldoorlog is uiteraard ook zeer belangrijk voor de Westhoek, waar 100 jaar geleden de strijd het hevigste woedde. 'Vredeswakes Langemark 2014-2018' is een samenwerkingsverband tussen verschillende organisaties die initiatieven nemen rond vrede en verzoening in Langemark-Poelkapelle, door mensen samen te brengen op vredeswakes. De VUC ondersteunde het slotevenement '24u wakker voor vrede' op 3-4 november, dat was opgebouwd rond vijf vredesvaardigheden (begin van binnen, stap in de schoenen van een ander, breng balans in je luisteren en spreken, steek je licht op, geef alles en iedereen een plek). De voorzitter was persoonlijk aanwezig. Vanuit het VUC-budget is didactisch materiaal over de vredesvaardigheden bekostigd, net zoals de reis- en verblijfskosten voor de deelname van twee vertegenwoordigers van de Parents Circle Palestina-Israël.

<http://vredesbeiaardleuvenneuss.eu> - <http://www.wakkervoorvrede.be>

3.2.6. Internationale conferentie: stedelijke culturen, superdiversiteit en immaterieel erfgoed

De veranderende bevolkingssamenstelling van de grote West-Europese steden stelt lokale besturen voor grote uitdagingen. Op de internationale conferentie 'Urban Cultures, Superdiversity and Intangible Heritage' die doorging in Utrecht (Nederland) op 15-16 maart, is besproken in hoeverre immaterieel erfgoed handvatten kan aanreiken voor een vruchtbare discussie over erfgoed en identiteit in het tijdperk van superdiversiteit. De conferentie was een organisatie van Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland, in samenwerking met de Vlaamse Werkplaats immaterieel erfgoed, Universiteit Utrecht, FARO, de Duitse Unesco Commissie en de leerstoel Kritische Erfgoedstudies aan de Universiteit van Brussel, in het kader van het Europees jaar van het Cultureel Erfgoed, met steun van de Vlaamse en de Nederlandse Unesco commissies. VUC-leden Jorijn Neyrinck en Annick Schramme, evenals VUC-stagiair Jan Delrue namen er aan deel.

<https://www.immaterieelerfgoed.nl/nl/superdiverscultureelerfgoed>

3.2.7. Difference Day

Met 'Difference Day' willen de organisatoren – onder meer VUB-rector Caroline Pauwels – op de Werelddag van de Persvrijheid (3 mei) de rol en het belang van de persvrijheid als essentieel onderdeel van de vrijheid van meningsuiting in de kijker plaatsen. 'Difference Day' wordt georganiseerd onder internationale patronage van Unesco. De VUC levert een bijdrage in de kosten, gelet op het belang van de pers als vierde macht, met haar rol als venster op de wereld en als onmisbare schakel in de democratische samenleving. Tevens vraagt de VUC het patroonschap bij het hoofdkantoor van Unesco aan.

<https://www.differenceday.com>

3.2.8. Creative Cities

Sinds 2017 is Kortrijk opgenomen in Unesco's Creative Cities Network als creatieve stad voor design. Het is na Gent (voor muziek) de tweede stad in België binnen het netwerk.

Het samenwerkingsverband 'Designregio Kortrijk' tussen de stad Kortrijk, Biënnale Interieur, VOKA, HoWest en de intercommunale Leiedal, zorgt ervoor dat alle initiatieven rond design gebundeld worden. 'Designregio Kortrijk' staat ook in voor de actieve deelname aan het Creative Cities Network. Op 18 september is het nieuwe logo van 'Kortrijk Unesco design region' voorgesteld met tussenkomsten van de burgemeester, de voorzitter van 'Designregio Kortrijk' en de algemeen secretaris van de VUC.

De algemeen secretaris en VUC-expert en Kortrijkzaan Robert Missotten waren beiden aanwezig op de Kortrijkse 'Interieur Biënnale' op 18 oktober waarbij 'Designregio Kortrijk' ook een internationale delegatie ontving uit andere Unesco design-steden om hun werking en design initiatieven voor te stellen.

Voorheen nam de voorzitter van de VUC op 5 maart 2018 deel aan de Raad van bestuur en de Algemene vergadering van KortrijkIN. Hij gaf toelichting bij de betekenis van een Unesco-erkenning, maar ook over de verplichtingen die deze erkenning meebrengt.

<http://designregio-kortrijk.be/unesco>

3.3. Wetenschap

3.3.1. GeoParken

Unesco kent de titel van Unesco Global Geopark toe aan gebieden van internationaal geologisch belang die beheerd worden met aandacht voor bescherming, educatie en duurzame ontwikkeling.

Het eerste Belgische geopark 'Ardenne-Famenne' is op 24 april aan de pers voorgesteld in Rochefort, in aanwezigheid van de burgemeester, Waals minister voor Landbouw, Natuur, Erfgoed en Toerisme, vertegenwoordigers van de toeristische diensten, betrokken wetenschappers en namens de VUC ook de voorzitter en Robert Missotten. Vanuit de VUC is er immers bij de voorbereiding van het dossier de nodige expertise geleverd door Robert Missotten, die voor zijn pensioen het programma leidde binnen Unesco. Dhr. Missotten stelde zijn expertise ook dit jaar weer ten dienste van geïnteresseerde betrokkenen.

Zo zijn er vergevorderde plannen om voor de Scheldedelta een aanvraag in te dienen voor een grensoverschrijdend Vlaams-Nederlands Global Geopark. Het dossier bouwt voort op een reeks bestaande multidisciplinaire projecten en initiatieven in de regio. Vertegenwoordigers van de Vlaamse en Nederlandse Unesco Commissies samen met de leden van het Nederlands Geoparken Forum en lokale overheden brachten een eerste werkbezoek aan '*Climate Living Lab Schelde Delta - aspirant Unesco Global Geopark*'. Het initiatief is ook voorgesteld op de achtste Internationale Conferentie over Unesco Global Geoparks in september in Madonna di Campiglio, Italië. Deze internationale contacten leverden belangrijke concrete adviezen op voor de uitwerking van het project.

Vanuit het Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete wordt bekeken of men rond de Kempense Heuvelrug tussen Lichtaart en Herentals en bredere omgeving een gedegen dossier kan opstellen voor de aanvraag van een Unesco Global Geopark. Er was hiervoor overleg met de VUC op 15 oktober. Het dossier zit momenteel nog in een prille, maar beloftevolle voorbereidingsfase.

Er leeft dus behoorlijk wat interesse rond geoparken. De VUC nam daarom het initiatief – met steun van de Frans- en Duitstalige zustercommissie – om een Geopark Contactdag te organiseren op 13 december voor alle Belgische betrokkenen en geïnteresseerden in de materie. De contactdag ging door in het Paleis der Academiën te Brussel met in totaal 45 sterk geïnteresseerde deelnemers, inclusief enkele gastsprekers en experts van Unesco, Nederland en Duitsland. Op het programma stonden presentaties over het Unesco Global Geopark programma, over de stand van zaken van verschillende initiatieven, over goede praktijken, en een debat over toekomstige samenwerking tussen diverse groepen betrokken actoren.

<https://www.fdfa.be/en/Contactdag-Geoparken-Contact-day-Geoparks>

3.3.2. Man en Biosfeer Programma

Binnen Unesco's 'Man en Biosfeer' programma kunnen ook biosfeerreservaten worden opgezet, met aandacht voor biologische diversiteit en de band met de lokale gemeenschappen. Er zijn nu ook plannen om in het gebied 'Kempen-Broek' een grensoverschrijdend biosfeerreservaat te creëren rond de streek in Bree (Vlaanderen) en Weert (Nederland). Het gebied heeft diverse natuur- en cultuurwaarden en de lokale overheden zijn sterk geïnteresseerd om ze via het Unesco-programma verder duurzaam te valoriseren. Op 13 juli nodigden de initiatiefnemers enkele leden uit van de VUC (Gert Verreet en Robbert Missotten), samen met leden van de Nederlandse Unesco Commissie en het Belgische aanspreekpunt bij Belspo, voor een geleid bezoek aan het gebied.

<https://www.kempenbroek.eu/nl>

3.3.3. Internationaal Hydrologisch Programma

Het Internationaal Hydrologisch Programma (IHP) heeft in verschillende landen een comité met de voornaamste wetenschappelijke betrokkenen en geïnteresseerden. In België treedt Vlaams vorder Marnik Vanclooster aan de UC Louvain op als voorzitter en gangmaker van het Belgische IHP-comité. Hij verzorgde, met steun van het Departement Economie, Wetenschap & Innovatie, vanuit België de deelname aan de IHP Groep I vergadering in Delft op 14-15 mei en aan de 'Large Rivers initiative' vergadering in Wenen op 17-18 mei.

De IHP-website kampte met aanzienlijke problemen en was niet langer online. Om de goede werking en de communicatie van het IHP-comité te verzekeren, nam de VUC de kosten voor een hernieuwde website op zich.

<http://ihp.afd.be/nl/home>

4. Communicatie en vertegenwoordiging

4.1. Website

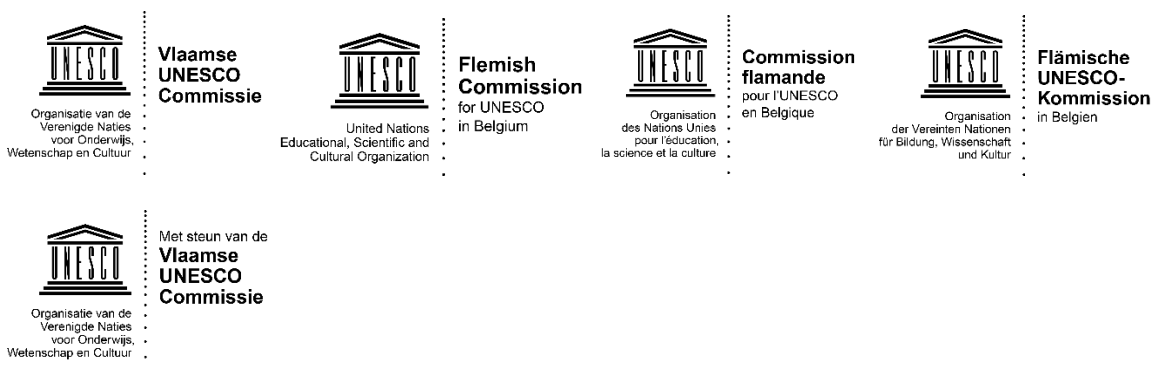
De VUC gebruikt met de Commission belge francophone et germanophone pour l'UNESCO (CBFGU) de domeinnaam unesco.be voor een gemeenschappelijke website. De meertalige site is in 2018 voltooid, met onder meer een zoekfunctie en het aanvullen van de pagina 'Engageer-je'.

Unesco Platform Vlaanderen (UPV) is de eigenaar van de domeinnaam unesco.be en stond in voor de content management door inhoudelijke aanpassingen door te voeren en het toevoegen van web-artikels met instemming van de VUC. Er werden 25 nieuwsartikels op de site geplaatst in 2018.

4.2. Logo

De VUC-vergadering stemde op 18 oktober in met het voorstel voor een nieuw logo dat meer in lijn ligt met de voorschriften van Unesco, consequent het gekende 'Unesco-logo' gebruikt, en beschikbaar is in verschillende talen, evenals in een versie voor projecten waaraan steun wordt verleend.

De volgende ontwerpen zullen voortaan gebruikt worden:

4.3. Instagram

Jongerenvertegenwoordiger Kaat Lambrechts startte de Instagram-pagina 'Unesco Youth Vlaanderen' op om zo naar een jonger publiek te communiceren met foto's en filmpjes, over evenementen, voor oproepen, voor meer informatie over Unesco-thema's).

4.4. Interviews

Voorzitter Marc Vervenne kwam als spreekbuis voor de VUC aan bod in de media.

- Interview in het programma 'Belmondo' op Klara op 25 augustus over 20 jaar Unesco Werelderfgoed-erkenning van de Vlaamse begijnhoven, met de reizende tentoonstelling 'Begijnhoven, Eeuwenoud, Eigentijds'.
- Interview in het programma 'De Ochtend' op Radio 1 op 2 december over de oorsprong van de begijnenbeweging en het ontstaan van begijnhoven in de 'Lage Landen bij de Zee'. Speciale aandacht ging uit naar het immateriële element van het samenwonen in solidariteit, dat vanaf de oorsprong tot vandaag kenmerkend is voor de begijnhoven.

4.5. Deelname van commissieleden aan evenementen

Naast de aanwezigheid op activiteiten die de VUC zelf organiseerde of ondersteunde, namen verschillende commissieleden ook deel aan andere relevante evenementen die verbonden zijn aan Unesco-materies. Hieronder staat een overzicht van de voornaamste evenementen en deelnames die nog niet eerder bij specifieke activiteiten werden aangestipt:

- Viering 20 jaar samenwerking tussen Vlaanderen en Unesco
 - Voorzitter en Jan Delrue – 7 maart, Parijs
- Internationaal congres 'El Archivo Simón Ruiz'
 - Voorzitter – 25 mei, Gent (openingstoespraak - documentair erfgoed en Unesco)
- Internationaal Congres 'Walking with Saints'
 - Voorzitter – 25 mei, Ronse (openingstoespraak)
- 12e Vredeswake Langemark
 - Voorzitter – 27 mei, Langemark
- Postgraduate International Educating Class – Graduation Spring 2018
 - Voorzitter – 22 juni, Leuven (slottoespraak)
- Ontmoeting met delegatie van project 'Colors of the World'
 - Voorzitter – 22 juni, Leuven
- Werelderfgoedcomité – 25 juni - 1 juli, Manama (Bahrein)
 - Piet Geleyns
- Netwerkreceptie - Feest van de Vlaamse Gemeenschap
 - Gaetan Poelman, voorzitter en algemeen secretaris – 11 juli, Parijs
- Overleg met Frans- en Duitstalige Unesco Commissie België
 - Voorzitter en algemeen secretaris – 12 juli, Seneffe
- Overleg met Unesco Liaison Office
 - Algemeen secretaris – 23 juli, Brussel
- Overleg met de Vlaamse Jeugdraad
 - Algemeen secretaris en jongerenvertegenwoordiger – 25 juli, Brussel
- Overleg met VLIZ, IODE, UNU-CRIS, Erfgoeddienst Brugge
 - Algemeen secretaris – 28 augustus, Oostende en Brugge
- Internationaal Vredesproject Grote Oorlog 'Peace Village'
 - Voorzitter – 28 augustus, Mesen (toespraak)
- Reuzenommegang Katuit Dendermonde (patroonschap van Unesco)
 - Voorzitter – 30 augustus
- Uitvoerende Raad van Unesco – bijeenkomst Nationale Commissies
 - Algemeen secretaris – 9-10 oktober, Parijs
- Overleg met Marnik Vanclooster, voorzitter Belgische IHP-comité
 - Algemeen secretaris en Gert Verreet – 12 oktober, Brussel
- SDG-forum
 - Jongerenvertegenwoordiger Kaat Lambrechts – 23 oktober, Brussel
- Global Citizen Education and the rule of law: recommendations for potential consultants
 - Jongerenvertegenwoordiger Rembert Jonckheere – 23-24 oktober, Parijs
- Deelname aan jury van het 'Filemon Filmfestival for Young Audiences'
 - Jongerenvertegenwoordiger Rembert Jonckheere – 25, 29, 30, 31 oktober, Brussel
- Werkbezoek bij de Duitse Nationale Commissie
 - Algemeen secretaris – 28 november, Bonn
- Intergouvernementeel comité voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed
 - Jorijn Neyrinck – 26 november - 1 december, Port Louis (Mauritius)
- Deelname aan Unesco's Global Education Meeting
 - Algemeen secretaris en jongerenvertegenwoordigers – 3-4 december, Brussel

5. Advies en patronage

5.1. Voordrachten

De VUC heeft een schakel- en voordrachtfunctie ten aanzien van Unesco bij kandidaturen voor prijzen, beurzen en aanvragen voor projectsteun.

Voor het Participatieprogramma van Unesco dienden de volgende organisaties met een (hoofd)zetel in Vlaanderen of Brussel aanvragen die ook door de VUC werden gesteund:

- International Movement of Catholic Agricultural and Rural Youth
 - voor het project 'International Seminar on Gender Equality'
- Pax Christi
 - voor het project 'Empowering a new generation on active non-violence and entrepreneurship'
- Association of Service Civil International
 - voor het project 'Opening gender perspectives: international study session on gender and gender equality'

De VUC steunde ook een voordracht vanuit Vlaanderen voor UNESCO's Koning Hamad Bin Isa Al-Khalifa Prijs voor het gebruik van ICT in Onderwijs. Het betrof de 'Innovation Lab Schools' waarbij kinderen uit kwetsbare groepen (vluchtelingen in het bijzonder) hoogstaand onderwijs kunnen krijgen via internetverbindingen in een aantal Afrikaanse landen (Congo, Kenia, Tanzania). Vlaming Koen Timmers is één van de initiatiefnemers.

5.2. Patronage

Voor tijdelijke evenementen die derden organiseren en die verbonden zijn aan Unesco's doelstellingen en activiteiten, kan Unesco haar patronage verlenen aan initiatieven met een internationaal karakter, en de VUC voor initiatieven waarvan de weerklank vooral tot Vlaanderen is beperkt. De VUC kan zelfstandig beslissen over evenementen waar ze haar eigen patronaat aan toebedeelt. Voor aanvragen die gericht zijn aan het hoofdkwartier van Unesco moet de VUC ook een positief advies meesturen.

Patroonschapsvoordrachten bij Unesco:

- Reuzenommegang 'Katuit' – *toegekend*
 - Stad Dendermonde – 30 augustus
- Congres en reizende tentoonstelling over begijnhoven – *afgewezen (te laat aangevraagd)*
 - Erfgoed Noorderkempen – 1 augustus t/m 31 maart

Patroonschap van de VUC:

- Federatie van Actieve Verenigingen van België
 - Colors of the World – 23 juni, Antwerpen
- Congres begijnhoven
 - Erfgoed Noorderkempen – 12-14 oktober, Turnhout
- Reizende tentoonstelling 'Begijnhoven; Eeuwenoud. Eigentijds'
 - Erfgoed Noorderkempen – vanaf 1 augustus op verschillende plaatsen (Leuven, Brussel, Turnhout, ...)
- Conferentie: Religious Heritage – Europe's Legacy for the Future
 - Future for Religious Heritage – 11-13 oktober, Parijs
- Memory date
 - Provincie West-Vlaanderen

5.3. Advies trustfondsprojecten

De leden van de VUC worden telkens om advies gevraagd bij projectvoorstellen die via de Vlaamse trustfondsen bij Unesco kunnen worden gefinancierd.

In 2018 is advies ingewonnen over de volgende twee voorstellen voor het Algemene Trustfunds (FUT) gericht op erfgoed in Afrika:

- De rol van cultuur aan inclusieve stedelijke ruimten (in Kaapstad en in Harare)
- Het verbeteren van de vertegenwoordiging van Afrikaanse natuursites op de Werelderfgoedlijst

Beide voorstellen kregen enkele bemerkingen mee, maar zijn globaal positief beoordeeld. De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid keurde vervolgens de steun aan beide projecten goed.

5.4. Memorandum

De VUC heeft als expliciete opdracht om de Vlaamse Regering en Vlaamse ministers advies te geven over de samenwerking tussen Vlaanderen en Unesco. Met het oog op de verkiezingen in 2019 stelde de VUC een memorandum op over de voornaamste acties bij de relatie tussen Vlaanderen en Unesco voor beleidsmakers.

De volledige tekst is als bijlage toegevoegd. Hieronder geven we de vijf belangrijkste acties aan:

- 1) Ondersteuning voor de verdere uitbreiding en versterking van het succesvolle ASPnet met Unesco-scholen in Vlaanderen en Brussel
- 2) De oprichting van een Unesco-centrum voor immaterieel erfgoed in Vlaanderen
- 3) Het behoud van Vlaamse trustfondsen voor Unesco om sterke projecten uit te voeren en om te blijven wegen in de relatie met Unesco
- 4) Een succesvol Belgisch lidmaatschap van het Werelderfgoed-comité
- 5) Versterken van Vlaamse betrokkenheid bij Unesco, met een versterking van de VUC

Aanvullend is er nog een aangepaste memorandumtekst opgesteld gericht op lokale besturen die in het najaar van 2018 verkozen zijn.